

EXAMEN

BOEK

MLG

22-23

Montessori Lyceum Groningen

INHOUD

	Pagina
Voorwoord	3
Overzicht belangrijke data en boekeninname	4
Procedure controle SE-cijfers	5
De gang van zaken bij de zittingen van het CE	6
Protocol bij verhindering bij CE	10
Protocol te laat komen bij CE	12
Protocol ziek worden bij CE	13
Fraude door een kandidaat bij CE	14
Slaag-/zakregelingen	17
Uitslag van het examen / diploma-uitreiking	18
Vaststelling van de uitslag 1 ^e tijdvak	19
Centraal examen 2 ^e tijdvak	20
Diplomaregister	22
Examenreglement en eindexamenbesluit openbaar onderwijs Groningen	22
Toegestane hulpmiddelen	23
Algemene roosters examens 1 ^e en 2 ^e en tijdvak	29

Voorwoord

Beste examenkandidaten,

De laatste fase van je eindexamenjaar gaat nu in. Het schoolexamen (SE) is afgerond en donderdag 11 mei begint dan het centraal schriftelijk examen (CE). Omdat het CE in het hele land op hetzelfde moment wordt afgenomen, zijn veel zaken rondom het CE centraal vastgelegd en aan strikte regelgeving gebonden. In dit boekwerkje tref je veel van die regelgeving aan. Bijvoorbeeld hoe je moet handelen als je ziek wordt tijdens de examenperiode, welke hulpmiddelen je bij het examen mag gebruiken etc. Maar ook schoolspecifieke zaken rondom de organisatie van het examen op het Montessori Lyceum vind je hier.

Lees deze regeling zorgvuldig door, zodat je weet hoe je in elke situatie moet handelen.

We willen je ook wijzen op de site www.examenblad.nl, de officiële website voor de examens in het voortgezet onderwijs. Op deze site vind je bijvoorbeeld het **eindexamenbesluit VO**. Hierin lees je alle officiële regelgeving omtrent examens. In dit boekwerkje zal ook regelmatig worden verwezen naar dit reglement. Je kunt dit document rechtstreeks raadplegen via de volgende link: [Eindexamenbesluit VO](#)

Andere belangrijke documenten die je kunt raadplegen zijn het schoolexamenboeken het examenreglement van Openbaar Onderwijs Groningen, zie hoofdstuk examenreglement en eindexamenbesluit openbaar onderwijs Groningen.

Ook www.mijneindexamen.nl is een handige site. Je kunt hier bijvoorbeeld een gepersonaliseerd examenrooster samenstellen, zodat je je echt niet meer kunt vergissen op welke dag je een examen hebt. De site, www.lerenvoorhetexamen.nl, biedt voor elk vak een goed overzicht van de domeinen en examens met uitwerkingen.

We wensen jullie een goede examenperiode toe en hopen jullie op dinsdag 11 juli of woensdag 12 juli samen met je familie en vrienden op de Helper Brink te kunnen begroeten om je je diploma uit te reiken.

Bas Blanken, Eliesabeth Kuipers, Tim Loos en Martin Traas
Examencommissie
Montessori Lyceum Groningen

Overzicht belangrijke data rond en in de examenperiode

Cijfercontrole/exameninstructie	1 ^e moment 11 april 2023; 2 ^e moment 18 april 2023
CSE 1 ^e tijdvak	donderdag 11 mei 2023 – dinsdag 30 mei 2023
Uitslag CSE 1 ^e tijdvak	Woensdag 14 juni 2023
Deadline inschrijving herkansing	vrijdag 16 juni 2023, 8.00 uur
CSE 2 ^e tijdvak	maandag 19 juni 2023 – vrijdag 30 juni 2023
Uitslag CSE 2 ^e tijdvak	donderdag 6 juli 2023
Boeken inleveren	Vrijdag 7 juli 2023
Diploma-uitreiking TV1&TV2	dinsdag 11 juli (Havo) en woensdag 12 juli 2023 (Vwo)

Boeken inleveren examenleerlingen MLG

Op vrijdag 7 juli lever je je boeken en je kluisleutel op school in, daarvoor komt een rooster. Alle boeken worden op school ingenomen en stuur je dus niet in een doos naar van Dijk retour.

Procedure controle schoolexamen-cijfers

Nadat de derde toetsweek is geweest, heb je alle schoolexametoetsen gedaan en kan er een gemiddeld schoolexamencijfer (afgekort SE-cijfer) voor elk vak worden berekend. Jouw docenten en jij moeten het eens zijn over dit gemiddelde. Bespreek dit gemiddelde tijdens de nabespreking van de toetsen met je lesgevende docent, zodat je niet voor verrassingen komt te staan op het moment van de cijfercontrole. De controle van de schoolexamencijfers verloopt in twee rondes. Bij de eerste ronde op dinsdag 11 april ontvang je een mail die uitlegt hoe je de cijfers op magister kunt controleren. Een eventuele inhaal / herkansing van P3 is nog niet verwerkt. Bij de tweede ronde op dinsdag 18 april ontvang je de definitieve akkoordverklaring. Hierin is dan ook het inhaal- /herkansingscijfer verwerkt. Deze akkoordverklaring moet je ondertekenen voor akkoord en daarna inleveren.

Alle stappen op een rijtje:

1. Docent en kandidaat berekenen voor het betreffende vak het gemiddelde SE-cijfer en ronden af op één decimaal.
2. De kandidaat controleert de cijfers in Magister.

3. De kandidaat ontvangt op de dag van de eerste cijfercontrole (11 april) een mail en controleert de gemiddelde SE-resultaten tot dan toe. De leerling controleert of de cijfers, persoonlijke gegevens, profielwerkstuk en profiel(en) kloppen.

Als een kandidaat een fout vermoedt bij het SE- cijfer voor een vak, neemt hij contact op met de vakdocent (het liefst al vóór de dag van de cijfercontrole). Indien docent en leerling het eens zijn over de fout, verbetert de docent het cijfer op de verklaring en voorziet deze van zijn handtekening. Indien de vakdocent op 11 april niet aanwezig is en de kandidaat vermoedt een fout, dan geeft de kandidaat op zijn verklaring aan wat er volgens hem niet goed is en levert het formulier in.

Een fout in de overige (persoonlijke) gegevens graag zelf verbeteren op de verklaring.

Op dinsdag 18 april worden de kandidaten voor cijfercontrole 2 op school verwacht. De kandidaat krijgt een overzicht met gemiddelde SE-cijfers waarin nu ook de laatste aanpassingen zijn verwerkt en waarin eventuele fouten zijn hersteld. Dit is de definitieve akkoordverklaring.

Mocht de kandidaat toch een fout vermoeden dan neemt hij direct contact op met de lesgevende docent. De kandidaten tekenen de verklaring voor akkoord en leveren die op de dag van de cijfercontrole op school in (bij mentor, servicebureau, teamleider). Ook hierbij is aanwezigheid verplicht.

5. De lijst met definitief vastgestelde SE-cijfers wordt door de administratie in de week voor de meivakantie naar de inspectie gezonden. Vanaf dat moment liggen de SE-cijfers vast en kunnen deze niet meer worden gewijzigd.

De zittingen van het CE (centraal examen)

De examens voor Vwo 6 en Havo 5 zijn in de gymzaal aan de Haydnlaan en soms op de Helper Brink. De examens kunst algemeen zijn op het Harens Lyceum. Soms moeten we last minute nog een aanpassing op het examenrooster maken door onvoorziene omstandigheden. Kom dus op tijd (tien minuten van te voren, eerste examen vijftien) zodat je niet op het laatste moment nog naar een andere ruimte moet. Kandidaten met verlenging zitten zo veel mogelijk bij elkaar in één ruimte.

Het examenrooster (welk vak op welke dag en op welk tijdstip) is verderop in dit boekwerk te vinden. Het uitgewerkte lokalenrooster (wie zit waar) volgt direct na de meivakantie.

Op de eerste zitting van CE moet je 15 minuten van tevoren aanwezig zijn. Het kan zijn dat er officiële mededelingen van overheidswege zijn over de gang van zaken bij het CE die wij aan jullie moeten mededelen.

Bij het examen wiskunde moet je 20 minuten voor aanvang aanwezig zijn omdat voorafgaand aan het examen gecontroleerd moet worden of alle grafische rekenmachines in de zgn. examenstand staan.

Bij alle verdere zittingen moeten alle kandidaten minstens 10 minuten van tevoren aanwezig zijn!

De woordenboeken en elektronische rekenapparatuur waarvan het gebruik is toegestaan, kunnen voor aanvang van de zitting gecontroleerd worden. Binas wordt door school verstrekt. (De atlas wordt tegenwoordig bij het examen aardrijkskunde afgedrukt). Tassen, jassen, mobiele telefoons en andere devices mogen in de examenzaal niet binnen bereik van de kandidaten te zijn en dien je in de kleedkamer op te bergen. Je mobiele telefoon kun je ook afgeven aan de surveillant (eigen verantwoordelijkheid).

Vóór de zitting wordt gecontroleerd of elke kandidaat aanwezig is.

De kandidaat dient op de volgende voorschriften te letten:

- Het werk wordt gemaakt op gewaarmerkt papier verstrekt door de school; de school verstrekt eveneens kladpapier, kandidaten mogen geen papier meenemen naar het examenlokaal;
- De kandidaat vermeldt zijn examenummer en zijn naam;
- Bij het inleveren van de uitwerkingen van een examen, moet de kandidaat op het eerste blad hebben vermeld hoeveel blaadjes/kantjes hij inlevert.
- Op ieder blad vermeldt de kandidaat het nummer van het betreffende blad.
- Na het openen van het pakket met de examenopgaven is het verboden enige mededeling of inlichting over het werk aan de kandidaten te verstrekken;

Het meenemen van andere dan toegestane boeken, tabellen en andere hulpmiddelen is verboden.

Je moet zelf zorgen voor schrijfgerei. Het examenwerk moet worden gemaakt **met een pen** (potlood alleen te gebruiken voor het maken van tekeningen en grafieken). Correctielak, -pen of -lint mag **niet** worden gebruikt. Zorg ervoor dat jezelf alles wat nodig is bij je hebt, want tijdens het examen mag niet van of aan een ander worden geleend.

Het bij zich hebben of dragen tijdens het school- of centraal examen van een device, als een GSM, tablet, smartwatch of hiermee vergelijkbare elektronische apparatuur (mobiele gegevensdragers), wordt als een onregelmatigheid gezien, met alle gevolgen van dien! Het is dus eigenlijk niet verstandig om dergelijke apparatuur mee te nemen naar school tijdens het examen. Heb je toch een apparaat bij je dan moet je het uitzetten en inleveren bij de surveillant (op eigen risico).

Zonder toestemming van een toezichthouder mag een kandidaat zich gedurende het examen niet verwijderen uit het examenlokaal. Een vraag maakt de kandidaat kenbaar door middel van hand opsteken (ook bij verzoek tot toiletbezoek).

Indien een kandidaat zich bij het Centraal Examen aan enige onregelmatigheid schuldig maakt, kan de directeur hem de (verdere) deelneming aan het Centraal Examen ontzeggen, dan wel minder vergaande maatregelen nemen (examenreglement 2022-2023 Stichting Openbaar Onderwijs Groningen artikel 1.3)

Nadat alle kandidaten hun plaats hebben ingenomen, controleert een daartoe aangewezen toezichthouder aan de hand van de op het examenpakket vermelde gegevens omtrent schooltype, vak, datum en tijdstip of het pakket het juiste is. Deze en eventueel andere op het pakket vermelde gegevens worden daarna aan de kandidaten voorgelezen. Nadat alle gegevens in orde zijn bevonden, wordt het pakket geopend.

Onmiddellijk nadat het pakket geopend is, worden de opgaven en de eventueel daarbij behorende bijlage(n) uitgedeeld.

Tijdens het uitdelen van de opgaven dient er volkomen rust in het examenlokaal te heersen.

Een kandidaat die te laat komt, mag uiterlijk tot een half uur na het begin van de zitting tot het examenlokaal worden toegelaten. Hij levert zijn werk in op het tijdstip dat ook voor de andere kandidaten geldt.

Kandidaten die meer dan een half uur na de aanvang van de zitting aankomen, mogen niet meer deelnemen aan deze zitting (artikel 40.6 eindexamenbesluit VO). Bij een geldige reden, ter beoordeling van de directeur, kunnen zij voor dit vak verwezen worden naar het tweede tijdvak. Op de overige zittingen van het eerste tijdvak dienen zij wel te verschijnen. Indien de reden niet geldig wordt verklaard, vindt ontzegging plaats. (zie protocol te laat komen bij een papieren examen)

Let op! Eenmaal gemaakt werk behoudt zijn geldigheid. Dus wanneer er zeer bijzondere omstandigheden (b.v. ernstige ziekte of overlijden in de familie) en ook eigen ziekteverschijnselen zijn moeten deze voor aanvang van de examenzitting worden gemeld bij de schoolleiding. In overleg met de schoolleiding moet van tevoren duidelijk vastgesteld worden of een kandidaat in zo'n geval in staat is aan het CE deel te nemen. Zo niet, dan wordt de kandidaat naar het tweede tijdvak verwezen.

Een kandidaat die tijdens een zitting onwel wordt, kan onder begeleiding het examenlokaal verlaten. In overleg met de kandidaat beoordeelt de schoolleiding of de kandidaat na enige tijd het werk kan hervatten (zie hiervoor ook de volgende bladzijden).

De surveillanten, die bij het examen toezicht hebben gehouden, maken over het verloop een proces-verbaal op. Op het proces-verbaal worden de namen van alle kandidaten vermeld die voor het desbetreffende vak in het examenlokaal aanwezig moeten zijn. Op het proces-verbaal wordt van elke kandidaat het tijdstip vermeld waarop hij het lokaal verlaat en ook het tijdstip waarop de kandidaten die te laat zijn gekomen.

De kandidaat levert zijn werk in bij een toezichthouder. Deze controleert het werk op naam en nummer, waarna hij de kandidaat toestaat het examenlokaal te verlaten. Het verdient aanbeveling dat de toezichthouders tevens nagaan of kandidaten niet iets vergeten in te leveren.

Na het verlaten van het examenlokaal mag de kandidaat onder geen beding worden toegestaan nog aan het desbetreffende examen te werken.

Tijdens de zitting worden de opgaven niet buiten de examenlokalen gebracht. De kandidaten mogen binnen een uur na aanvang van de examenzitting niet vertrekken.

Indien tijdens een zitting een fout in de opgave ontdekt wordt, worden daarover geen mededelingen gedaan. Bij de normering van het werk zal met een fout, zo nodig, rekening worden gehouden.

Indien een kandidaat door enigerlei omstandigheid niet bij een zitting in het examenlokaal aanwezig kan zijn, maar wel in staat is aan het examen deel te nemen, kunnen uitsluitend via de inspecteur opgaven ter beschikking worden gesteld.

De te maken opgaven en/of een kladversie van het werk mogen niet voor het einde van de examenzitting door de examenkandidaten worden meegenomen!

De eerstvolgende dag na de zitting liggen de opgaven in het Atrium / de kantine en kunnen daar dan ook weggehaald worden. Schrijf je naam op de te maken opgaven, als je je eigen opgaven terug wilt.

Tijdens de laatste 15 minuten van ieder examen mag de kandidaat niet meer vertrekken. Je moet dan wachten tot het einde van de zitting

Aan het einde van de zitting halen de toezichthouders het werk op en een van hen controleert, of alle kandidaten hun werk hebben ingeleverd.

Aan het einde van de zitting blijven de kandidaten zitten, totdat een toezichthouder het sein geeft om het examenlokaal te verlaten.

Sommige leerlingen hebben recht op extra voorzieningen zoals bijv. gebruik van een laptop mits dit bekend is bij en is doorgegeven aan mentor/interne ondersteuning (IOT) en er een schriftelijke verklaring van een extern deskundige aanwezig is die het recht op extra voorzieningen bevestigt.

Deze leerlingen gebruiken hiervoor een laptop van school. In een uitzonderlijk geval (waarin bv de eigen laptop specifieke voorzieningen heeft die niet op een laptop van school staan) kan de leerling na voorbereidend overleg en onder voorwaarden/protocol een eigen laptop gebruiken.

Dyslectische leerlingen die de computer als schrijfgerei mogen gebruiken, hebben de mogelijkheid om gebruik te maken van spellingscontrole, óók bij examens waarbij spelling meeweegt in de beoordeling.

2.2 Protocol verhindering bij een papieren centraal examen 2023

Inleiding

In het [Uitvoeringsbesluit WVO 2020 artikel 3.29](#) wordt gesproken over verhindering met geldige reden, ter beoordeling van de rector of directeur.

De rector/ directeur zou onder meer als verhindering met geldige reden kunnen beschouwen:

- ziekte die de kandidaat schriftelijk kan (laten) verantwoorden;
- verhindering wegens 'een bijzondere van zijn wil onafhankelijke omstandigheid', ter bepaling door de directeur.

De vaststelling door de directeur of er sprake is van verhindering met geldige reden is bepalend voor de consequenties voor de kandidaat.

Het Eindexamenbesluit is daar heel duidelijk in. Bij een verhindering zonder geldige reden kan de directeur maatregelen nemen conform het examenreglement van de school.

Regelgeving

Uitvoeringsbesluit WVO 2020

[Artikel 3.29 Centraal examen bij verhindering in eerste of tweede tijdvak](#)

- 1 Indien een examenkandidaat om een geldige reden, ter beoordeling van de rector of directeur, is verhinderd bij het centraal examen van een of meer vakken in het eerste tijdvak aanwezig te zijn, krijgt in het tweede tijdvak de gelegenheid het centraal examen alsnog te voltooien. De examenkandidaat maakt in dat geval maximaal twee toetsen per dag.
- 2 Indien een examenkandidaat ook in het tweede tijdvak om een geldige reden, ter beoordeling van de rector of directeur, verhinderd is, of als hij het centraal examen in het tweede tijdvak niet kan voltooien, wordt hij in de gelegenheid gesteld in het derde tijdvak ten overstaan van het college zijn eindexamen te voltooien.
- 3 *Indien het bevoegd gezag op grond van het [Uitvoeringsbesluit WVO 2020 artikel 3.17, lid 2](#), zelf de afnametijdstippen van een centraal examen bepaalt, kan de rector of directeur een examenkandidaat de gelegenheid geven om binnen de afnameperiode die het college daarvoor heeft ingesteld, alsnog het centraal examen te voltooien, waarvoor hij eerder was verhinderd.*

WVO 2020

[Artikel 2.61 Onregelmatigheden; onvoorziene omstandigheden; maatregelen](#)

- 1 Indien een examenkandidaat zich bij een onderdeel van het eindexamen of bij een aanspraak op ontheffing aan een onregelmatigheid schuldig maakt of heeft gemaakt, of zonder geldige reden afwezig is op het eindexamen, kan de rector of directeur van de school maatregelen nemen.
- 2 Indien het centraal examen naar het oordeel van de inspectie niet op regelmatige wijze heeft plaatsgevonden, kan zij besluiten dat het geheel of gedeeltelijk voor een of meer examenkandidaten opnieuw wordt afgenomen. In dat geval stelt het College voor toetsen en examens op verzoek van de inspectie nieuwe opgaven vast en bepaalt het College op welke wijze en door wie het examen zal worden afgenomen.
- 3 Indien door onvoorziene omstandigheden het centraal examen in een of meer vakken aan een of meer scholen niet op de voorgeschreven wijze kan worden afgenomen, besluit Onze Minister op welke wijze wordt gehandeld.
- 4 Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld over onregelmatigheden inzake het eindexamen.

Handelwijze bij verhindering

De directeur ziet erop toe dat er tussen de school en de kandidaat en/of de ouders/verzorgers (bij voorkeur voorafgaand aan de feitelijke verhindering) adequaat is gecommuniceerd over de verhindering.

De directeur maakt op het proces-verbaal melding van de verhindering.

- De directeur hoort de kandidaat en/of de ouders/verzorgers.
- De directeur stelt vast of de genoemde reden een al dan niet geldige reden is voor verhindering.

Verhindering met geldige reden

De directeur informeert de kandidaat en/of de ouders/verzorgers over de consequentie (het alsnog afleggen van een examenonderdeel in het volgende tijdvak) van de verhindering.

Verhindering zonder geldige reden

- De directeur besluit welke maatregel(en) genoemd in de [WVO 2020 artikel 2.61 lid 1](#) genomen wordt (worden). De maatregel(en) moet(en) in verhouding zijn tot de onregelmatigheid.
- De directeur informeert de kandidaat en/of de ouders/verzorgers schriftelijk over de genomen maatregelen en de consequenties hiervan voor de verdere afronding van het examen.

Protocol te laat komen bij een papieren centraal examen 2023

Het verdient aanbeveling om dit protocol in samenhang met het protocol Verhinderingsprotocol te bekijken.

Regelgeving

Uitvoeringsbesluit WVO 2020

Artikel 3.20 Afname centraal examen

- 1 De rector of directeur draagt zorg voor het nodige toezicht bij het centraal examen.
- 2 Tijdens het centraal examen worden aan de examenkandidaten geen mededelingen van welke aard ook over de opgaven gedaan, uitgezonderd mededelingen van het college.
- 3 Zij die toezicht hebben gehouden, maken een proces-verbaal op. Zij leveren dit in bij de rector of directeur samen met het gemaakte examenwerk.
- 4 Een examenkandidaat wordt tot uiterlijk een half uur na de aanvang tot een toets toegelaten.
- 5 De aan de examenkandidaten voorgelegde opgaven blijven in het examenlokaal tot het einde van die toets.
- 6 Het college kan regels stellen voor de uitvoering van een toets van het centraal examen.

Te laat komen tot 30 minuten na aanvang van een zitting van het centraal examen

- De directeur wordt geacht een kandidaat tot maximaal 30 minuten na aanvang van een zitting van het centraal examen toe te laten.
- De eindtijd blijft gelijk, tenzij nog tijdens de zitting in overleg met de inspectie anders wordt besloten. Als tijdens de zitting geen contact met de inspectie mogelijk is, neemt de directeur zelf de beslissing en meldt deze aan de Inspectie.
- De directeur maakt op het proces-verbaal melding van het te laat komen en de eventuele gevolgen hiervan (al dan niet verlenging van de eindtijd).

Te laat komen vanaf 30 minuten na aanvang van een zitting van het centraal examen

- De directeur mag een kandidaat die meer dan 30 minuten te laat komt na aanvang van een zitting van het centraal examen niet meer tot het examen toelaten. Er is in dat geval sprake van verandering.
- De directeur maakt op het proces-verbaal melding van het te laat komen.
- De directeur zorgt voor opvang van de kandidaat.
- De directeur beslist of er sprake is van te laat komen/verandering met geldige redenen.
- De directeur informeert de kandidaat en/of ouders/verzorgers in ieder geval schriftelijk over de consequenties van het te laat komen.
- De directeur wijst de kandidaat en/of ouders/verzorgers op de beroepsmogelijkheid.

Protocol ziek worden tijdens een papieren centraal examen 2023

Inde WVO 2020 en het Uitvoeringsbesluit WVO 2020 zijn geen specifieke bepalingen opgenomen over wat te doen wanneer kandidaten ziek worden tijdens het examen. Omdat scholen wel met deze situatie geconfronteerd kunnen worden is onderstaand protocol opgesteld.

Uitgangspunt

Uitgangspunt is: eenmaal gemaakt is gemaakt. Kandidaten dienen zich er dan ook van bewust te zijn dat een melding achteraf, bijvoorbeeld dat zij zich toch niet helemaal fit voelden tijdens het maken van het examen, geen reden vormt om het gemaakte werk ongeldig te verklaren.

Het is wel verstandig leerlingen hierover van te voren in te lichten. Bij kandidaten van wie bekend is dat er in de thuissituatie grote spanningen zijn, bijvoorbeeld vanwege ziekte of overlijden van een familielid of vanwege andere ingrijpende persoonlijke omstandigheden, is het aan te raden van tevoren te peilen of deelname aan het examen op dat moment wel verstandig is. Zoiets kan variëren per dag.

Verder is het raadzaam na te denken over de plek die zieke kandidaten, kandidaten met een aandoening etc. wordt gegeven in de examenzaal of dat deze leerlingen het examen in een aparte ruimte afleggen.

Protocol fraude bij papieren centrale examens door een kandidaat 2023

Inleiding

In de WVO 2020 en het Uitvoeringsbesluit WVO 2020 komt de term fraude niet voor. De wetgever gebruikt de veelomvattende term *onregelmatigheid*. Het plegen van fraude valt hieronder.

Fraude die niet in relatie staat tot het centraal examen valt buiten dit kader. Een kandidaat die zich schuldig maakt aan een vergrijp dat niets te maken heeft met het centraal examen kan niet om die reden worden uitgesloten van deelname aan het examen.

Regelgeving

Uitvoeringsbesluit WVO 2020

[Artikel 3.58 Maatregelen in geval van onregelmatigheden of afwezigheid](#)

- 1 De maatregelen, bedoeld in de WVO [artikel 2.61, eerste lid](#), die de rector of directeur jegens een examenkandidaat kan nemen, zijn:
 - a. het toekennen van het cijfer 1 voor een toets van het schoolexamen of het centraal examen;
 - b. het ontzeggen van de deelname of de verdere deelname aan een of meer toetsen van het schoolexamen of het centraal examen;
 - c. het ongeldig verklaren van een of meer toetsen van het al afgelegde deel van het schoolexamen of het centraal examen; of
 - d. het bepalen dat het diploma en de cijferlijst alleen kunnen worden uitgereikt na een hernieuwd examen in door de rector of directeur aan te wijzen onderdelen.
- 2 De maatregelen, bedoeld in het eerste lid, kunnen afhankelijk van de aard van de onregelmatigheid afzonderlijk of in combinatie met elkaar genomen worden.
- 3 Indien een hernieuwd examen als bedoeld in het eerste lid, onderdeel d, betrekking heeft op een of meer onderdelen van het centraal examen legt de examenkandidaat dat examen af in een volgend tijdvak van het centraal examen.
- 4 De rector of directeur zendt de beslissing waarbij een maatregel als bedoeld in het eerste lid wordt genomen aan de examenkandidaat en zijn wettelijke vertegenwoordigers, en in afschrift aan de inspectie.

Uitvoeringbesluit WVO 2020

[Artikel 3.59 Beslissing en gegevens commissie van beroep voor de eindexamens](#)

- 1 De commissie van beroep voor de eindexamens stelt bij haar beslissing op een bezwaarschrift tegen een maatregel als bedoeld in [artikel 3.58](#) zo nodig vast op welke wijze de examenkandidaat alsnog in de gelegenheid zal worden gesteld het eindexamen geheel of gedeeltelijk af te leggen, onverminderd [artikel 3.58, derde lid](#).
- 2 **De commissie zendt haar beslissing aan de examenkandidaat en zijn wettelijke vertegenwoordigers, en in afschrift aan de rector of directeur en aan de inspectie.**
- 3 **De samenstelling en het adres van de commissie van beroep voor de eindexamens worden vermeld in het examenreglement, bedoeld in [artikel 2.60, eerste lid, van de wet](#).**

WVO 2020

[Artikel 2.61 Onregelmatigheden; onvoorziene omstandigheden; maatregelen](#)

- 1 Indien een examenkandidaat zich bij een onderdeel van het eindexamen of bij een aanspraak op ontheffing aan een onregelmatigheid schuldig maakt of heeft gemaakt, of zonder geldige reden afwezig is op het eindexamen, kan de rector of directeur van de school maatregelen nemen.

- 2 Indien het centraal examen naar het oordeel van de inspectie niet op regelmatige wijze heeft plaatsgevonden, kan zij besluiten dat het geheel of gedeeltelijk voor een of meer examenkandidaten opnieuw wordt afgenomen. In dat geval stelt het College voor toetsen en examens op verzoek van de inspectie nieuwe opgaven vast en bepaalt het College op welke wijze en door wie het examen zal worden afgenomen.
- 3 Indien door onvoorziene omstandigheden het centraal examen in een of meer vakken aan een of meer scholen niet op de voorgeschreven wijze kan worden afgenomen, besluit Onze Minister op welke wijze wordt gehandeld.
- 4 Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld over onregelmatigheden inzake het eindexamen.

WVO 2020

[Artikel 2.63 Administratief beroep bij besluiten inzake maatregelen](#)

- 1 Een examenkandidaat of diens wettelijk vertegenwoordiger kan tegen een besluit van de rector of directeur als bedoeld in [artikel 2.61, eerste lid](#), administratief beroep instellen bij een commissie van beroep voor de eindexamens die is ingesteld door het bevoegd gezag. De rector of directeur heeft geen zitting in deze commissie.
- 2 In afwijking van [artikel 6:7 Awb](#) is de termijn voor het indienen van het beroepschrift vijf dagen.
- 3 In afwijking van [artikel 7:24, eerste, tweede, en vierde tot en met zevende lid, Awb](#) beslist de commissie van beroep voor de eindexamens binnen twee weken na ontvangst van het beroepschrift. Zij kan de beslissing voor ten hoogste twee weken verdagen.
- 4 Bij algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld over het besluit van de commissie van beroep voor de eindexamens.

WVO 2020

[Artikel 2.64 Voorziening bij beslissingen inzake maatregelen](#)

- 1 Een examenkandidaat of diens wettelijk vertegenwoordiger kan tegen een beslissing van de rector of directeur als bedoeld in [artikel 2.61, eerste lid](#), die geen besluit is als bedoeld in de [Awb](#), voorziening vragen bij de commissie van beroep voor de eindexamens. De rector of directeur heeft geen zitting in deze commissie.
- 2 De termijn voor het indienen van het verzoekschrift is vijf dagen, met ingang van de dag na die waarop de beslissing aan de leerling is uitgereikt of toegezonden.
- 3 De commissie van beroep voor de eindexamens beslist binnen twee weken na ontvangst van het verzoekschrift. Zij kan de beslissing voor ten hoogste twee weken verdagen.
- 4 Bij algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld over de beslissing van de commissie van beroep voor de eindexamens.

Het is belangrijk dat elke school in het examenreglement regels opneemt die fraude moeten voorkomen.

Indien er sprake is van verdenking van fraude bij een onderdeel van het examen, worden formele kaders in acht genomen ter bescherming van de belangen van betrokken personen en het waarborgen van de kwaliteit van het examen.

[Zie ook bij Examenblad: onregelmatigheden.](#)

Vormen van fraude

Enkele voorbeelden (niet uitputtend) van vormen van fraude door een kandidaat zijn:

- (delen van) het examenwerk niet inleveren en beweren het wel ingeleverd te hebben;
- examenwerk van een ander inleveren;
- gebruik maken van ongeoorloofde hulpmiddelen bijvoorbeeld een instrument waarmee je contact kunt leggen met iets of iemand buiten de examenzaal (zoals een mobiele telefoon of smartwatch, koptelefoon met noise cancelling);
- tijdens een examen afkijken of overleggen met anderen;

- tijdens een examen gelegenheid geven tot afkijken;
- aanwijzingen krijgen/geven bij toiletbezoek;
- digitaal of op een andere wijze verspreiden van examenmateriaal voordat het examen begint.

Protocol fraude bij papieren examens

- Indien een surveillant waarneemt dat een kandidaat zich schuldig maakt aan een frauduleuze handeling/onregelmatigheid stelt hij de betreffende kandidaat hier onmiddellijk van in kennis.
- De kandidaat wordt - als het enigszins mogelijk is - in staat gesteld het werk af te maken.
- De kandidaat krijgt een nieuw antwoordblad.
- Op alle oorspronkelijke bladen wordt een melding van fraude aangetekend. Om te voorkomen dat de kandidaat iets kan uitwissen, worden alle bladen vervolgens ingenomen.
- De surveillant maakt van het geconstateerde melding op het proces-verbaal.
- Uiterlijk direct na afloop van het examen wordt de directeur/bevoegd gezag van het voorval mondeling en schriftelijk in kennis gesteld. De directeur stelt een onderzoek in, waarbij de verschillende betrokkenen worden gehoord.
- Nadat het onderzoek is afgesloten, neemt de directeur/bevoegd gezag een beslissing betreffende de daadwerkelijke fraude en de eventueel te nemen maatregelen.
- De kandidaat en bij minderjarigheid diens ouders/verzorgers, wordt schriftelijk van de beslissing van de directeur/het bevoegd gezag in kennis gesteld. De kandidaat wordt vanzelfsprekend gewezen op de beroepsmogelijkheid.
- De directeur/het bevoegd gezag stelt tevens de inspectie op de hoogte van zijn beslissing.

Hoe bereken je het eindcijfer van een vak?**Vakken met een schoolexamen (SE) en een centraal schriftelijk examen (CE)**

Zowel SE- als CE-cijfer worden bepaald op één decimaal. Van deze beide cijfers wordt het gemiddelde berekend. Dit gemiddelde wordt afgerond tot een heel cijfer: als het gemiddelde achter de komma ,50 of hoger is dus naar boven, anders naar beneden.

Vakken met alleen een schoolexamen

Bij de berekening van het eindcijfer wordt eerst afgerond van twee decimalen op één decimaal en vervolgens naar een heel cijfer. Een 5,45 bijvoorbeeld wordt dus eerst 5,5 en geeft als eindcijfer een 6. Een 5,44 wordt 5,4 en dus een eindcijfer 5.

Het combinatiecijfer

Het combinatiecijfer is het gemiddelde van de vakken maatschappijleer, CKV, literatuur en het profielwerkstuk. Het cijfer van elk van de afzonderlijke vakken wordt afgerond tot een heel cijfer op de wijze zoals hierboven aangegeven voor vakken met alleen een schoolexamen. Daarvan wordt het gemiddelde berekend en dat wordt afgerond tot een heel cijfer: als het gemiddelde achter de komma ,50 of hoger is dus naar boven, anders naar beneden.

Je bent geslaagd als:

je alle onderdelen van je schoolexamen hebt afgerond en

je alle handelingsdelen van Lichamelijke Opvoeding (LO) met een voldoende (V) of goed (G) hebt afgerond en

je een rekentoets hebt gemaakt als je geen wiskunde in je profiel hebt (kan alleen gelden voor havo-CM-profiel) en

het gemiddelde cijfer van je centraal schriftelijke eindexamens tenminste een 5,5 is ("CSE-regel") en

je in de eindcijfers voor de kernvakken (Nederlands, Engels en wiskunde) ten hoogste één tekort hebt (het aantal tekorten is het aantal punten onder de 6 (een 5 is dus één tekort, een 3 is drie tekorten). Je mag dus ten hoogste één vijf hebben in de kernvakken

("kernvakkenregel"). En

(eindcijfers:)

al je eindcijfers 6 of hoger zijn of

je één tekort hebt in het geheel van de eindcijfers ("één vijf mag") of

je twee tekorten hebt in het geheel van de eindcijfers en het gemiddelde van alle eindcijfers tenminste een 6,0 is. De twee tekorten moeten dus beide gecompenseerd worden.

je één eindcijfer 5 en één eindcijfer 4 hebt en het gemiddelde van alle eindcijfers 6,0 of hoger is. Dit is de enige situatie met drie tekorten die je kunt compenseren. Als je bij voorbeeld drie vijven als eindcijfer hebt of één drie mag je niet compenseren.

DE UITSLAG VAN HET EXAMEN

Eerste tijdvak:

De Cito-gegevens met betrekking tot de uitslag van het examen eerste tijdvak komen op **woensdag 14 juni 2023** binnen. Alle kandidaten worden in de loop van die dag door hun mentoren gebeld.

Op woensdag 14 juni ben je vanaf ongeveer 18.00 uur (tot ongeveer 19.30 uur) in het Atrium van het gebouw aan de Helper Brink welkom voor een drankje en kun je de voorlopige cijferlijst bij je mentor ophalen.

Ben je afgewezen en wil je advies over de herkansing neem dan zo snel mogelijk contact op met de mentor, vakdocent of decaan. Door de collega's van het Alfa College wordt voorlichting gegeven over de mogelijkheden van het VAVO. Hierover word je apart door ons geïnformeerd.

De slaag/zakregeling voor de verschillende afdelingen staat elders in dit boek vermeld.

Het gemaakte schriftelijke werk is alleen ter inzage op de school voor de betrokken kandidaat. Het mag niet gekopieerd worden of buiten het schoolgebouw gebracht worden. De inzage geschiedt onder toezicht van de examensecretaris of de desbetreffende docent. Bij deze inzage vindt geen discussie plaats over het toegekende aantal punten.

Kandidaten die hun P.O. 's, profielwerkstuk e.d. terug willen hebben, dienen dit zelf met de vakdocent te regelen.

VASTSTELLING VAN DE UITSLAG EERSTE TIJDVAK

De directeur en de secretaris van het eindexamen vergewissen zich ervan dat de cijfers voor het Centraal Examen en de eindcijfers juist zijn berekend en ingevuld.

De uitslag van het examen van een kandidaat wordt met inachtneming van de regels van slagen vastgesteld door de directeur, de secretaris van het eindexamen en de examinatoren.

Zodra de uitslag is vastgesteld, deelt de directeur deze tezamen met de eindcijfers aan iedere kandidaat mee.

Alle examenkandidaten hebben het recht om een herkansing voor een vak aan te vragen in het CE tweede tijdvak. Het Centraal Examen 2e tijdvak is van maandag 19 juni tot en met vrijdag 30 juni 2023.

Indien een kandidaat een herkansing aanvraagt, wordt de uitslag een voorlopige uitslag.

Aan elke definitief geslaagde of afgewezen kandidaat wordt een lijst verstrekt waarop de cijfers voor het schoolonderzoek, de cijfers voor het Centraal Examen en de eindcijfers voor zijn examenvakken zijn vermeld, alsmede de uitslag van het examen. De cijferlijsten worden gedateerd op de dag waarop de uitslag is vastgesteld.

Aan elke definitief geslaagde kandidaat wordt een diploma uitgereikt met vermelding van de examenvakken en de datum waarop de uitslag is vastgesteld. De persoonlijke gegevens worden bij voorkeur ingevuld aan de hand van een geldig identiteitsbewijs. Indien zich problemen voordoen met de tenaamstelling in verband met een ophanden zijnde naamsverandering, dient men contact op te nemen met de inspecteur.

De directeur en de secretaris van het eindexamen c.q. de voorzitter en de secretaris van de examencommissie ondertekenen de diploma's en de cijferlijsten. Het verdient aanbeveling de kandidaat de gegevens op het diploma te laten doorlezen en het hem vervolgens te laten ondertekenen ten overstaan van de directeur en de secretaris.

DIPLOMA-UITREIKING

Diploma-uitreiking HAVO (tv1/tv2)	di 11 juli 2023
Diploma-uitreiking VWO (tv1/tv2)	wo 12 juli 2023

HET CENTRAAL EXAMEN TWEEDE TIJDVAK

Als je een herkansing/in te halen examen voor een vak wenst in het tweede tijdvak, moet je dat uiterlijk **vrijdag 16 juni 2023 vóór 8.00 uur** bij de school kenbaar maken.

De tijdstippen van vrijdag 16 juni 2023 vóór 8.00 uur is **bindend**. Daarna is opgeven voor en deelnemen aan het tweede tijdvak niet meer mogelijk.

Alle examenkandidaten van havo 5 en atheneum 6 hebben het recht om een herkansing/profilering voor een vak aan te vragen. Het CE tweede tijdvak is maandag 19 t/m vrijdag 30 juni 2023. Zie in het rooster verderop welk vak wanneer wordt afgenomen.

Het rooster voor de examens is te vinden in het hoofdstuk Centraal Examen. Het spreekt vanzelf dat de "Regels van het Centraal Examen" ook tijdens de tweede en derde CE-periode van toepassing zijn. De uitslag van CE tweede tijdvak wordt donderdag 6 juli 2023 bekend gemaakt (iedereen die deelgenomen heeft aan het tweede tijdvak wordt in de loop van de middag gebeld).

Het tweede tijdvak is bestemd voor:

- Kandidaten die om een geldige reden verhinderd waren aan het examen in het eerste tijdvak deel te nemen of kandidaten die om geldige reden het examen hebben moeten afbreken (zie protocollen verhindering en ziek worden). Zij halen het gemiste of afgebroken examen in het tweede of derde tijdvak in.
- Kandidaten die zich voor een aantal examens in het tweede tijdvak hebben ingeschreven

TWEEDE TIJDVAK

De kandidaat die van het recht op herkansing gebruik wil maken, bepaalt aan de hand van de behaalde cijfers en eventueel gelet op de regels voor slagen - bij voorkeur na overleg met examinatoren en/of mentor en eventueel in overleg met zijn ouders - voor welke vakken hij herkansing zal aanvragen.

De kandidaat levert uiterlijk vrijdag 16 juni 2023 voor 8.00 uur een schriftelijk verzoek tot herkansing in bij de administratie via examens.mlg@o2g2.nl. o.v.v. naam, klas en te herkansen vak.

Herkansing is slechts mogelijk voor het CE. Het cijfer behaald voor het SE blijft gehandhaafd in de periode van herkansing.

Als blijkt dat een kandidaat bij het tweede tijdvak Centraal Examen in twee vakken examen moet doen die op hetzelfde tijdstip vallen, dient in overleg met de inspecteur een oplossing gevonden te worden. Hiervoor gelden de volgende regels: Deze kandidaat wordt in quarantaine gehouden, hetgeen betekent dat de schoolleiding ervoor zorgt dat er geen contact kan plaatsvinden met medekandidaten of surveillanten van de eigen of andere school waardoor kennis over de opgaven zou kunnen worden overgedragen. Voor vakken die regulier in de middagzitting worden afgenomen, maar die 's morgens door de in quarantaine te houden kandidaten moeten worden afgelegd, worden door de inspecteur opgaven ter beschikking gesteld.

De herkansing van de Centrale Examens vwo en havo geschiedt op dezelfde wijze als het normale Centrale Examen. Het hoogste van de cijfers behaald bij de herkansing en bij het eerder afgelegde Centrale Examen geldt als definitief cijfer voor het Centrale Examen .

Het eindcijfer van het desbetreffende vak wordt bepaald door het rekenkundig gemiddelde van het cijfer SE en het cijfer van het Centraal Examen af te ronden tot een heel cijfer.

Zodra de uitslag met inachtneming van de regels voor slagen is vastgesteld, wordt deze aan de kandidaat meegedeeld. Geslaagde kandidaten krijgen dan een diploma en een cijferlijst; afgewezen kandidaten krijgen alleen een cijferlijst. De datering van de officiële stukken is de dag van vaststelling van de definitieve uitslag. Voor de uitslag kan de school zelf een datum bepalen. De vaststelling van de uitslag kan desgewenst per kandidaat plaatsvinden, in ieder geval zo spoedig mogelijk, mede in verband met de toelating tot het vervolgonderwijs.

Diplomaregister

Een gewaarmerkte kopie van je diploma en/of cijferlijst nodig voor bijvoorbeeld een vervolgopleiding?

Daarvoor ben je niet meer afhankelijk van de school, maar kun je via de site van DUO (Dienst Uitvoering Onderwijs) tegenwoordig zélf kosteloos een digitaal uittreksel van de diplomagegevens downloaden wanneer je dat nodig hebt. En dit digitale uittreksel heeft dezelfde waarde als een papieren gewaarmerkte kopie.

<https://duo.nl/particulier/uittreksel-diplomagegevens-downloaden.jsp>

Examenreglement VWO, HAVO, VMBO Openbaar Onderwijs Groep Groningen

Het examenreglement VWO, HAVO, VMBO van de Openbaar Onderwijs Groep Groningen is te vinden op de website van het MontessoriLyceum Groningen (in “menu” onder “praktische info en downloads”) of via de volgende link:

<https://www.montessorilyceumgroningen.nl/contentfiles/zemikemontessori/Document/17/17358.pdf>

HULPMIDDELEN HAVO EN VWO 2023

1 WAT IS ANDERS IN 2023

De lijst met toegestane grafische rekenmachines is geactualiseerd.

2 TOEGESTANE HULPMIDDELEN HAVO EN VWO 2023

vak	hulpmiddel
alle vakken	Basispakket, bestaande uit: <ul style="list-style-type: none">- schrijfmateriaal inclusief millimeterpapier- tekenpotlood- blauw en rood kleurpotlood- liniaal met millimeterverdeling- passer- nietmachine (zie 4.3)- geometrische driehoek- vlakgum- rekenmachine (zie 3.2)
alle centrale examens	Eindelijk verklarend woordenboek Nederlands (zie 3.1.1) <i>of</i> Woordenboek Nederlands-thuis taal en/of thuis taal-Nederlands (zie 3.1.1)
Fries, moderne vreemde talen	Woordenboek naar en van de doeltaal; Bij Engels: (op verzoek kandidaat) daarnaast ook woordenboek Engels-Engels (zie 3.1.2)
Latijn, Grieks	Latijns resp. Grieks woordenboek (zie 3.1.3)
wiskunde A, B, C	<ul style="list-style-type: none">- grafische rekenmachine (zie 3.2.3)- roosterpapier in cm²
biologie, natuurkunde, scheikunde	- goedgekeurd informatieboek: Binas 6e editie of Sciencedata (zie 3.3)

3 TOELICHTING

3.1 WOORDENBOEK

3.1.1 Woordenboek Nederlands

Een eendelig verklarend woordenboek Nederlands is toegestaan bij alle centrale examens. In plaats van het eendelig woordenboek Nederlands mag ook gebruikgemaakt worden van een woordenboek van Nederlands naar de thuistaal van de kandidaat (bijvoorbeeld Nederlands - Spaans) en/of een woordenboek vanuit de thuistaal van de kandidaat naar het Nederlands (bijvoorbeeld Spaans - Nederlands). Een woordenboek Nederlands-thuistaal en thuistaal-Nederlands in één band is ook toegestaan.

Bij vakspecifieke termen kan het woordenboek aanleiding geven tot verwarring. Een voorbeeld: eentonigheid heeft in het vak muziek een betekenis die niet strookt met de beschrijving in een woordenboek. In situaties zoals het gegeven muziekvoorbeeld is de vakinhoudelijke omschrijving de geldige. Voor een inhoudelijk afwijkende omschrijving worden geen punten toegekend, ook niet als de kandidaat deze omschrijving letterlijk aan het woordenboek heeft ontleend.

3.1.2 Woordenboek moderne vreemde talen en Fries

Bij de moderne vreemde talen en Fries is een woordenboek doeltaal – thuistaal en thuistaal – doeltaal toegestaan. Voor de meeste leerlingen is Nederlands de thuistaal. Bij de centraal examens Frans is dus een woordenboek Frans – Nederlands toegestaan. Een kandidaat die Pools als thuistaal heeft mag in plaats van Frans – Nederlands kiezen voor een woordenboek Frans – Pools. 'Thuistaal' hoeft in dit verband niet letterlijk genomen te worden. Voorbeeld: Als Berbers de thuistaal is en een woordenboek doeltaal - Berbers is niet voorhanden, mag ook gekozen worden voor doeltaal – Arabisch.

Bij het vak Engels mag het bevoegd gezag toestemming geven om een woordenboek Engels - Engels te gebruiken naast een tweetalig woordenboek.

3.1.3 Woordenboek bij klassieke talen

Bij Griekse Taal en Cultuur en Latijnse Taal en Cultuur is een woordenboek toegestaan en een grammatica-overzicht (in het woordenboek of los) zonder voorbeeldzinnen en toelichting op het gebied van de syntaxis. Een woordenboek dat specifiek is toegesneden op een auteur aan wiens werk de vertaalopgave ontleend is, is niet toegestaan.

Bij Griekse Taal en Cultuur zijn het woordenboek van Ch. Hupperts en het Prisma woordenboek Grieks - Nederlands toegestaan inclusief de hierin opgenomen grammatica-overzichten en (in Hupperts' woordenboek) de alfabetische werkwoordenlijst.

Ook is het toegestaan deze grammatica-overzichten en deze alfabetische werkwoordenlijsten naast een ander Grieks woordenboek te gebruiken.

Bij Latijnse Taal en Cultuur zijn het woordenboek Latijn-Nederlands van H. Pinkster en het Prisma woordenboek Latijn-Nederlands toegestaan inclusief de daarin opgenomen grammatica-overzichten. Ook is het toegestaan een van deze grammaticaoverzichten als los boekje naast een ander Latijns woordenboek te gebruiken.

3.1.4 Digitaal woordenboek

Een digitaal woordenboek is niet toegestaan.

3.2 REKENMACHINE

3.2.1 Algemeen

Bij de vakken waar een grafische rekenmachine is toegestaan, is ALLEEN een grafische rekenmachine toegestaan. Het is een kandidaat bij die vakken niet toegestaan de beschikking te hebben over een gewone rekenmachine.

3.2.2 Rekenmachine met basisbewerkingen

Bij de vakken zonder grafische rekenmachine mag een eenvoudige rekenmachine gebruikt worden waarop basisbewerkingen kunnen worden uitgevoerd. In de volgende paragrafen wordt dit nader toegelicht.

Wat zijn basisbewerkingen

In onderstaande tabel wordt aangegeven over welke basisbewerkingen een rekenmachine in ieder geval moet beschikken voor de verschillende vakken.

	havo/vwo na, sk	havo/vwo ec	havo/vwo overig
Grondbewerkingen + - x:	X	X	X
x^2 en $\sqrt{\quad}$	X	X	
$1/x$ of x^{-1} en x^y	X	X	
sin/cos/tan en hun inversen	X		
π	X		
$^{10}\log$ (en 10^x) en \ln (en e^x)	X		

Rekenmachines die over al deze basisbewerkingen beschikken: Casio fx-82MS, HP10S+, TI30XB(S)

Wat zijn geen basisbewerkingen

Opties die niet gezien worden als basisbewerkingen (niet uitputtend):

- Het oplossen van (stelsels van) vergelijkingen
- Het numeriek integreren en differentiëren van functies
- Rekenen met verhoudingen
- Berekeningen maken met micro, kilo, ...
- Gebruiken van wetenschappelijke constanten
- Werken in een spreadsheet
- Programmeren
- Ingebouwde formules

Belangrijk uitgangspunt is dat hulpmiddelen die vaardigheden overbodig maken waarover de leerling volgens de syllabus moet beschikken, niet zijn toegestaan. Machines die daarom in ieder geval niet zijn toegestaan: Casio fx-991EX en TI-30XPro.

Verder geldt het volgende:

- Een rekenmachine mag tijdens het examen niet op het lichtnet worden aangesloten of met andere apparatuur worden verbonden.
- Het is een kandidaat niet toegestaan tijdens het examen gebruik te maken van de rekenmachine van een andere kandidaat.
- Een rekenmachine mag geen geluid maken.
- Een rekenmachine mag niet beschikken over de mogelijkheid grafieken weer te geven.
- Een rekenmachine mag niet beschikken over zend- en/of ontvangstmogelijkheden.
- Een rekenmachine mag niet alfanumeriek (met letters op het scherm) zijn; bedoeld is dat er geen teksten kunnen worden ingevoerd of uitgelezen, zoals bijvoorbeeld met de mobiele

telefoon wel kan. De letters 'sin' als afkorting van sinus worden in dit verband dus niet als alfanumeriek beschouwd.

- Een meerregelige machine is niet verboden als hij aan de overige criteria voldoet.

3.2.3 Grafische rekenmachine

Alleen wanneer (op basis van de syllabus van een vak) de grafische rekenmachine noodzakelijk blijkt, wordt de grafische rekenmachine bij het centraal examen toegestaan. De grafische rekenmachine is alleen toegestaan bij de centrale examens wiskunde A, B en C.

Types toegestane grafische rekenmachines

De machines die in 2023 in elk geval zijn toegestaan:

MERK	TYPE
Casio:	<ul style="list-style-type: none">• fx-9860GII(SD);
	<ul style="list-style-type: none">• fx-CG50.
Hewlett Packard:	<ul style="list-style-type: none">• HP Prime
Texas Instruments:	<ul style="list-style-type: none">• TI-84 Plus CE-T;• TI-Nspire CX (alleen de versie zonder CAS);• TI-Nspire CX II-T (zowel versie met als zonder CAS).
NumWorks:	<ul style="list-style-type: none">• de grafische rekenmachine van NumWorks

Oudere types, ook die eerder wel waren toegestaan, zijn niet meer toegestaan.

Het is mogelijk dat op een later moment nieuwe types worden toegestaan. Dit wordt dan kenbaar gemaakt in de Septembermededeling.

Eisen toegestane grafische rekenmachine

Een grafische rekenmachine is op het centraal examen alleen toegestaan als het geheugen en de functies die vaardigheden overbodig maken waarover de leerling volgens de syllabus moet beschikken zijn geblokkeerd door een door het CvTE goedgekeurde examenstand. Dat houdt onder meer in dat applicaties, programma's en (tekst)bestanden niet benaderbaar of bruikbaar zijn en dat een eventuele CAS-functionaliteit niet beschikbaar is. Het moet direct zichtbaar zijn of een machine in examenstand staat. Dit moet op ieder moment tijdens het examen te controleren zijn zonder de kandidaat te storen. Hiervoor kunt u terecht op de websites van de verschillende fabrikanten: www.casio-educatie.nl, hp-prime.nl, education.ti.com/nederland, <https://www.numworks.com/nl/>.

De juiste OS of firmwareversies, die een door het CvTE goedgekeurde examenstand bezitten, worden in de maartaanvulling door het CvTE gepubliceerd.

Verder geldt het volgende:

- a Een grafische rekenmachine mag tijdens het examen niet op het lichtnet worden aangesloten of met andere apparatuur worden verbonden.
- b Het is een kandidaat niet toegestaan tijdens het examen gebruik te maken van de grafische rekenmachine van een andere kandidaat.
- c Het is niet toegestaan dat de kandidaat tegelijkertijd de beschikking heeft over twee (grafische) rekenmachines.
- d In machines met een SD-slot mag tijdens het CE geen SD-kaart zitten.

3.3 INFORMATIEBOEKEN NATUURWETENSCHAPPELIJKE VAKKEN

Bij de vakken biologie, natuurkunde en scheikunde is het gebruik van een Binas (6e editie) of ScienceData toegestaan. Het is niet toegestaan beide informatieboeken te gebruiken.

Wij raden gebruikers aan kennis te nemen van de errata bij Binas op de website van Noordhoff Uitgevers en bij ScienceData op de website van Uitgeverij Walvaboek. Het is toegestaan deze fouten in het betreffende informatieboek te verbeteren.

Andere wijzigingen mogen niet in het informatieboek worden aangebracht. Dat geldt ook voor het aanbrengen van (al dan niet beschreven) plakkertjes.

4 AANVULLENDE OPMERKINGEN

4.1 COMPUTER ALS SCHRIJFGEREI BIJ DE CENTRAAL SCHRIFTELIJKE EXAMENS

Bij alle schriftelijke examens is de computer toegestaan als schrijfgerei. De school kan dat toestaan voor alle kandidaten. De school kan het ook toestaan voor speciale groepen kandidaten, bijvoorbeeld de dyslectische kandidaten. De spellingcontrole mag zonder meer worden gebruikt bij centrale examens waarbij de spelling niet wordt beoordeeld.

Als de computer als schrijfgerei wordt ingezet bij de centrale examens Nederlands vwo en havo dient de spellingcontrole bij niet-dyslectische kandidaten uitgeschakeld te zijn. Aan kandidaten met een deskundigenverklaring omtrent dyslexie volgens artikel 55 van het Eindexamenbesluit VO, mag het gebruik van spellingcontrole wel worden toegestaan.

Als de computer als schrijfgerei wordt gebruikt is het van belang dat kandidaten geen toegang hebben tot verboden hulpmiddelen (zoals een digitaal woordenboek), en moet ook o.m. de opslag (bijvoorbeeld uitprinten) worden geregeld. De correctoren moeten de aftrekgeregels voor spellingfouten ook toepassen bij leerlingen die met spellingcontrole hebben gewerkt.

Op <https://www.examenblad.nl/veel-gevraagd/wanneer-is-de-computer-tijdens-een> staan aanwijzingen voor scholen die de computer als schrijfgerei willen inzetten.

4.2 NOODZAKELIJK OF TOEGESTAAN?

De tabel in paragraaf 2 geeft een opsomming van de toegestane hulpmiddelen. De mate waarin een toegestaan hulpmiddel ook noodzakelijk is, varieert tussen vakken, hulpmiddelen en kandidaten. Een feitelijk noodzakelijk hulpmiddel is bijvoorbeeld de Binas of ScienceData bij natuurwetenschappelijke vakken. Het lijkt niet aannemelijk dat een kandidaat alle informatie heeft gememoriseerd. Bij het verklarend woordenboek Nederlands is de behoefte en noodzaak kandidaat-afhankelijk: de een kent meer woorden dan de ander, de een heeft ook meer behoefte aan de zekerheid van het woordenboek dan de ander.

Of de school de hulpmiddelen ter beschikking stelt, of aan de kandidaat vraagt mee te nemen, is ter keuze aan de school.

4.3 OVERIGE NIET GENOEMDE HULPMIDDELEN

Naast het basispakket hulpmiddelen kan de kandidaat enkele hulpmiddelen meenemen die niet genoemd zijn, die op geen enkele wijze een relatie hebben met de exameneisen maar die wel functioneel (kunnen) zijn, zoals een nietmachine, puntenslijper, een markeerstift of een leesliniaal (loep). Hulpmiddelen die een relatie kunnen hebben met exameneisen zijn niet toegestaan. Daaronder vallen onder andere tekensjablonen en spellingkaarten. Hulpmiddelen die geen relatie tot de exameneisen hebben maar geen enkele examenfunctie dienen, dienen te worden geweerd; niet omdat daardoor de exameneisen worden aangetast, maar omdat de ontstane onoverzichtelijkheid kan leiden tot een indirecte aantasting van exameneisen. Bij twijfel of een specifiek hulpmiddel een relatie tot de exameneisen heeft, wendt de school zich tot het CvTE.

4.4 SCHOOLEXAMEN EN CENTRAAL EXAMEN

Deze regeling legt de toegestane hulpmiddelen vast voor het centraal examen. Er is geen voorschrift dat bij alle schoolexamens van een vak dezelfde hulpmiddelen zouden moeten worden voorgeschreven als bij het centraal examen. De school kan gegronde redenen hebben om bijvoorbeeld vast te leggen dat bij kleinere toetsen in de moderne vreemde talen geen woordenboek is toegestaan, of dat bij sommige toetsen in een vak met grafische rekenmachine volstaan moet worden met een eenvoudige grafische rekenmachine of dat zelfs helemaal geen rekenmachine gebruikt mag worden. De school kan omgekeerd ook bij schoolexamentoetsen hulpmiddelen toestaan die in het centraal examen niet zijn toegestaan.

Rooster eindexamens 2023

Afnamemoment	Tijdstip	Examens
CSE 1e tijdvak		
donderdag 11 mei 2023	09:00-12:00	■ <u>filosofie havo</u>
	09:00-11:30	■ <u>Duits vwo</u>
	13:30-16:30	■ <u>scheikunde havo</u>
	13:30-16:30	■ <u>wiskunde A vwo</u>
	13:30-16:30	■ <u>wiskunde B vwo</u>
	13:30-16:30	■ <u>wiskunde C vwo</u>
vrijdag 12 mei 2023	09:00-11:30	■ <u>muziek havo</u>
	09:00-12:00	■ <u>kunst (algemeen) vwo</u>
	13:30-16:30	■ <u>Nederlands havo</u>
	13:30-16:30	■ <u>aardrijkskunde vwo</u>
maandag 15 mei 2023	09:00-12:00	■ <u>geschiedenis havo</u>
	09:00-12:00	■ <u>geschiedenis vwo</u>
	13:30-16:30	■ <u>biologie havo</u>
	13:30-16:30	■ <u>natuurkunde vwo</u>
dinsdag 16 mei 2023	09:00-11:30	■ <u>handvaardigheid havo</u>
	09:00-11:30	■ <u>textiele vormgeving havo</u>
	09:00-11:30	■ <u>tekenen havo</u>
	09:00-12:00	■ <u>Griekse taal en cultuur vwo</u>
	13:30-16:00	■ <u>Engels havo</u>
	13:30-16:30	■ <u>economie vwo</u>

woensdag 17 mei 2023	09:00-11:30	■ <u>Duits havo</u>
	09:00-11:30	■ <u>muziek vwo</u>
	13:30-16:30	■ <u>bedrijfseconomie havo</u>
	13:30-16:30	■ <u>Nederlands vwo</u>
maandag 22 mei 2023	09:00-12:00	■ <u>maatschappijwetenschappen havo</u>
	09:00-12:00	■ <u>filosofie vwo</u>
	13:30-16:00	■ <u>Frans havo</u>
	13:30-16:00	■ <u>Engels vwo</u>
dinsdag 23 mei 2023	09:00-11:30	■ <u>handvaardigheid vwo</u>
	09:00-11:30	■ <u>textiele vormgeving vwo</u>
	09:00-11:30	■ <u>tekenen vwo</u>
	09:00-12:00	■ <u>kunst (algemeen) havo</u>
	13:30-16:30	■ <u>wiskunde A havo</u>
	13:30-16:30	■ <u>wiskunde B havo</u>
	13:30-16:30	■ <u>scheikunde vwo</u>
woensdag 24 mei 2023	09:00-12:00	■ <u>Latijnse taal en cultuur vwo</u>
	13:30-16:30	■ <u>economie havo</u>
	13:30-16:30	■ <u>bedrijfseconomie vwo</u>
donderdag 25 mei 2023	09:00-12:00	■ <u>maatschappijwetenschappen vwo</u>
	13:30-16:30	■ <u>natuurkunde havo</u>
	13:30-16:30	■ <u>biologie vwo</u>

vrijdag 26 mei 2023	13:30-16:30	■ <u>aardrijkskunde havo</u>
	13:30-16:00	■ <u>Frans vwo</u>
dinsdag 30 mei 2023	09:00-11:30	■ <u>Fries havo</u>
	09:00-11:30	■ <u>Russisch havo</u>
	09:00-11:30	■ <u>Fries vwo</u>
	09:00-11:30	■ <u>Russisch vwo</u>
	13:30-16:00	■ <u>Spaans havo</u>
	13:30-16:00	■ <u>Turks havo</u>
	13:30-16:00	■ <u>Arabisch havo</u>
	13:30-16:00	■ <u>Spaans vwo</u>
	13:30-16:00	■ <u>Turks vwo</u>
	13:30-16:00	■ <u>Arabisch vwo</u>
CSE 2e tijdvak		
maandag 19 juni 2023	09:00-11:30	■ <u>muziek havo</u>
	13:30-16:30	■ <u>aardrijkskunde havo</u>
	13:30-16:30	■ <u>bedrijfseconomie havo</u>
	13:30-16:30	■ <u>scheikunde vwo</u>
dinsdag 20 juni 2023	13:30-16:30	■ <u>natuurkunde havo</u>
	13:30-16:30	■ <u>geschiedenis havo</u>
	13:30-16:30	■ <u>natuurkunde vwo</u>
	13:30-16:30	■ <u>geschiedenis vwo</u>

woensdag 21 juni 2023	09:00-12:00	▪ <u>kunst (algemeen) vwo</u>
	13:30-16:30	▪ <u>Nederlands havo</u>
	13:30-16:30	▪ <u>Nederlands vwo</u>
	13:30-16:00	▪ <u>textiele vormgeving vwo</u>
	13:30-16:00	▪ <u>handvaardigheid vwo</u>
	13:30-16:00	▪ <u>tekenen vwo</u>
donderdag 22 juni 2023	09:00-11:30	▪ <u>Fries vwo av (aangewezen vak)</u>
	09:00-11:30	▪ <u>Russisch vwo av (aangewezen vak)</u>
	09:00-11:30	▪ <u>Turks vwo av (aangewezen vak)</u>
	09:00-11:30	▪ <u>Arabisch vwo av (aangewezen vak)</u>
	09:00-11:30	▪ <u>muziek vwo</u>
	13:30-16:00	▪ <u>Fries havo av (aangewezen vak)</u>
	13:30-16:00	▪ <u>Duits havo</u>
	13:30-16:00	▪ <u>Russisch havo av (aangewezen vak)</u>
	13:30-16:00	▪ <u>Turks havo av (aangewezen vak)</u>
	13:30-16:00	▪ <u>Arabisch havo av (aangewezen vak)</u>
	13:30-16:30	▪ <u>bedrijfseconomie vwo</u>
	vrijdag 23 juni 2023	13:30-16:30
13:30-16:30		▪ <u>filosofie havo</u>
13:30-16:30		▪ <u>wiskunde C vwo</u>
13:30-16:30		▪ <u>wiskunde A vwo</u>
13:30-16:30		▪ <u>wiskunde B vwo</u>

maandag 26 juni 2023	13:30-16:30	■ <u>economie havo</u>
	13:30-16:30	■ <u>maatschappijwetenschappen havo</u>
	13:30-16:00	■ <u>Frans vwo</u>
	13:30-16:30	■ <u>biologie vwo</u>
	13:30-16:30	■ <u>maatschappijwetenschappen vwo</u>
dinsdag 27 juni 2023	09:00-12:00	■ <u>Griekse taal en cultuur vwo</u>
	13:30-16:00	■ <u>Spaans havo</u>
	13:30-16:30	■ <u>wiskunde B havo</u>
	13:30-16:30	■ <u>wiskunde A havo</u>
	13:30-16:30	■ <u>Latijnse taal en cultuur vwo</u>
	13:30-16:30	■ <u>aardrijkskunde vwo</u>
woensdag 28 juni 2023	13:30-16:00	■ <u>Engels havo</u>
	13:30-16:30	■ <u>scheikunde havo</u>
	13:30-16:00	■ <u>Duits vwo</u>
	13:30-16:00	■ <u>Spaans vwo</u>
donderdag 29 juni 2023	09:00-12:00	■ <u>kunst (algemeen) havo</u>
	13:30-16:00	■ <u>handvaardigheid havo</u>
	13:30-16:00	■ <u>textiele vormgeving havo</u>
	13:30-16:00	■ <u>tekenen havo</u>
	13:30-16:30	■ <u>economie vwo</u>
	13:30-16:30	■ <u>filosofie vwo</u>
	13:30-16:00	■ <u>Frans havo</u>
vrijdag 30 juni 2023	13:30-16:00	■ <u>Engels vwo</u>

